

notri čepel. No, kje pa bo zdaj d. p. Verstovšek zborovanje imel, ker zdaj nimamo več klerikalnih gostiln tukaj??

Martinčan.

Ješence. Slavni g. urednik! Podpisani posim, naj se v „Štajercu“ sledeče objavi: Jaz kot naročnik „Štajerca“ bil sem že večkrat od župnika Muršeca proti drugim osebam napaden in za danes le nekaj odgovarjam: Naš župnik vprašal je pred kratkim neko žensko, ako ima njen gospodar „Štajerca“; ker pa baje ni pravo izvedel, razlil je takoj svojo sveto jezo nad menoj, ter rekel proti taisti ženi, da mi je že večkrat pošto poslal, naj pridem k njemu. Vprašam Vas g. župnik, k čemu neki bi naj šel k Vam? Saj nisem pri Vas nič izgubil. Če pa hočete izvedeti, kaj sem za en ptič, za vprašajte občinskega predstojnika na Ješenci, pri katerem se mi je moja dolžnost naznaniti; ni pa nikjer postavno, da bi se tudi v farovžu moral naznaniti. Tožili ste tudi, g. župnik, proti drugi osebi, da Vas v „Štajercu“ črnim; no in kaj treba črniti, črni ste itak dovolj od zunaj in znotraj, in prav nič Vam jaz nisem kriv, ako Vam „Štajerc“ kako resnično prinese pod nos. Ali je morda „Štajerc“ česa lagal o Vas? Tožite, ako ni res! Neka lažniva tretjerednica povedala je našemu župniku, da pojdem iz Ješence in baje se mu bode težek kamen od srca odvalil. Bržkone bode tukaj Muršecu vso veselje in up po vodi splaval, ker to ni res. Saj pošteno živim in mi nihče ni odpovedal stanovanja; ako bi se pa to le zgodilo, potem si nimate g. župnik kaj veseliti, ker prišel bi le bližje Vas in to bi ne bilo dobro, ker jaz bi Vas le prepogosto obiskal, in morali bi mnogokrat v Vašo klet, ker tam bi ga podušla kak literček, ker šnopsa jaz ne pijem, čeprav imam ptujskega „šnopsarja“, kakor ste ga imenovali iz prižnice na dan-20. X. Povem Vam za danes: Ako Vas še kaj glava boli, recite Vaši kuharici, naj Vam daje ona mrzle obkladke, ker moji bi bili prevroči. Ali ste morda pozabili na leto 1906? Kaj je pa bilo takrat? Le premislite no malo nazaj, mogoče si še kaj spomnite? Ali še veste, kaj ste mi bili taistega leta za en veliki dobronik? Jaz si še dobro spominjam. Ne mislite g. župnik, da sem kak neumnež, brijem se sam in se ne pustim od drugih briti. Sem pravi kristjan, čeprav imam „Štajerca“, verujem v Boga, ali za politikujoče farje pa res ne dam piškavega oreha. Za zdaj bodite pozdravljeni, g. župnik. od „Štajercijanca“, Viktor-ja Bachmann.

Zobna krêma

KALODONT
Ustna voda 40

Hrvatje smo postali!

Človek ne vé, ali bi se nasmeljal tej trditvi ali kaj, — v vseh slovensko-klerikalnih listih čitamo zdaj na dolgo in široko, da smo postali

Hrvati. Slovencev ni več, slovensko ljudstvo je izginilo iz pozorišča brez sledu, — od bozanske meje pa do Celovca in Spielfelda živijo zdaj Hrvati...

Tako so dekretirali naši klerikalni poglavarji, na čelu jim „nekronani vojvoda kranjski“ dr. Ivan Šušteršič.

Slovensko ljudstvo niti ne vé, da se je na komando kranjske gospode tako rekoč v trenutku spremenilo, da je zginilo v hrvatskem morju, da mu morajo biti zdaj Jukiči vzori in da ni več nobenih štajerskih, koroških in avstrijskih mej... Pa je tako in kdor tega ne veruje, naj premaga gnus in naj za trenutek v klerikalne liste pogleda. Tam stoji vse to črno na belem. V Ljubljani so imeli hrvatski in doslej slovenski voditelji neko skupno zborovanje, na katerem se je mnogo bobnalo in ropotalo. Objemala sta se hrvatski pravaš dr. Štarčević in slovenski klerikalni pol-bog dr. Šušteršič. In vsi mali in manjši voditelji in voditeljčki so se za njima objemali in poljubovali, kot „en narod,“ kot „Hrvati...“ Mariborski dr. Anton Korošec je govoril v imenu spodnje-štajerskih „Hrvatov,“ Grafenauer pa zopet v imenu koroških „Hrvatov“... Sicer pa govorimo o tem zborovanju še drugič.

Hrvati smo torej postali!

Pa stvar ni tako smešna, kakor izgleda na prvi pogled. Stvar tudi ni tako nedolžna, kakor izgleda na prvi pogled. Ljudje a la Šušteršič, Korošec ali Grafenauer naj bi le poskusili, recimo na Ruskem ali v Srbiji take ideje sprožiti. Naj bi tam javno in ob belem dnevu državno ustavo napadali ter njene stebre izpodkopavali. Našli bi se z vsemi svojimi „ideali“ prav hitro v Sibiriji... To, kar počenja ta klerikalna gospoda, je predrzni in brezobzirni napad na avstrijsko ustavo, korošnega izza časov madžaronskih uporov nismo več doživeli. Kar brez ozira na postavo in ustavo, brez ozira na zgodovinske pravice, brez ozira na stališče našega cesarja, hočejo slovenski in hrvatski klerikalci naše kronovine raztrgati; avstrijsko mejo izbrisati in na končni cilj panslavizma delovati: na uresničenje nove jugoslovanske države. To je jedro vsega tega pod imenom „trializem“ skritega gibanja in vse lepe in sladke fraze, s katerimi mečejo ti v jezuitovskih šolah vzgojeni klerikalni velikaši okoli sebe, vse njih fraze o verstvu in o patriotizmu so le hinavščina, le zanjaka za nevedneže. Končni in pravi cilj je — jugostovanska država. Ta cilj pa tudi nočejo doseči iz bogve kako vzvišenih narodnih ozirov; njih tajno upanje je edino to, da bi v taki „jugoslovanski državi“ njih setev še bolj v klasje šla, da bi svojo moč potem še lažji razvijali in ljudstvo še prosteje zatirali ter vladali, — vladali po vzoru srednjeveških trinogov, z ognjem in mečem, z gromado in inkvizicijo...

Ali se jim bode to posrečilo?

Izbrali so si za svoj predrzni naskok pravi trenutek. Ravno zdaj, ko je ves Balkan v ognju, ko se tam doli tisočeri napol divji bojevniki

valjajo v svoji krvi, ko je naša država resnejša zaščitnica evropskega miru, ko je pa Avstrija na drugi strani v velikanski nevarnosti, da se sežejo balkanska plamena na njene meje, — ravno v tem trenutku počenjajo klerikalni voditelji razburjati duhovno avstrijskem jugu, ruvati proti stebrom cesarstva, sejati nemir v Avstrijo, ki ji je v teh nevarnih časih složnost tak živo potrebna... Zato nevarnosti vojne s Srbijo so slovenski liberali pričeli protiavstrijsko gonjo, zdaj pa v časih, ko so pogledi celega sveta obrnjeni na Habsburško monarhijo, zdaj pričenjajo klerikalci položaj izrabljati...

Ali se jim bode posrečilo?

Oblasti molčijo, vlada molči in ne vidi ne sliši ničesar, — pa vendar se ne bode vsničila ideja te „skupne Velike Hrvatske“. Kajti ljudstvo ima tudi pravilo: ljudstvo bode govorilo. In slovensko ljudstvo na Štajerskem ter Koroškem ne mara izginiti v hrvatskem morju, ne mara se družiti s balkansko „kulturo,“ — ljudstvo visi z vsem živci, z vsemi čuti in misli, z vso ljubeznjo na krasni svoji štajerski in koroški domovini. Ljudstvo ne bode dopustilo, da se panslavističnih hujskačev Koroško in Štajersko raztrga kakor staro cunijo, — in ljudstvo na Štajerskem in Koroškem bode zopet najboljši branitelj avstrijske misli!

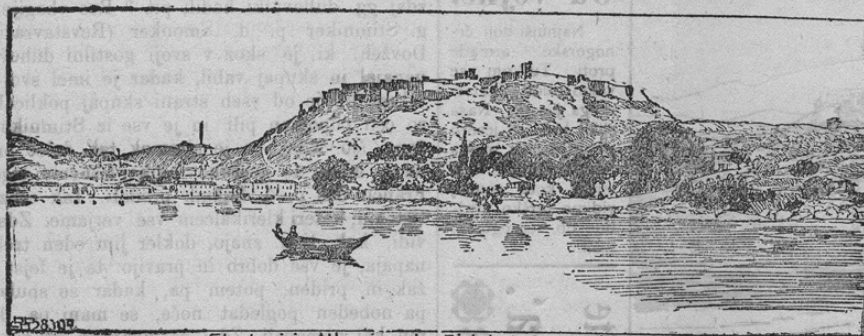
Novice.

Poštenost in denar. Veliki štajerski pisatelj

Peter Rosegger piše v svojem listu „Hengarten“ kratke a jako značilne črtice, od katerih naj sledečo posemamo: — „Govorili smo o plemenitosti, ki se jo najde mnogokrat pri vseh ljudeh. Neki bančni direktor mi je pri tem tole dogodbico povedal: Nekega dne imel je direktor naznaniti neki navadni ženski, vdovi uradnika, da je bila napravila glavni dobiček pri turških srečkah. Da bi žena vsled preneglega veselja morda ne trpela na svojem zdravju, ako bi ji stvar neposredno in hitro naznanil, hotel ji je direktor njeno srečo osebno in prav previdno povedati. Pustil jo je poklicati. Prišla je v svoji revni obleki in vprašala ponižno, kaj želijo od nje. — „Ljuba gospa, vi posedujete eno turško srečko.“ — „Ja, zdi se mi“, je odgovorila. In on: „Zaznamovana je na naši banki in jaz imam prijetno nalogo, Vam naznaniti, da ste s to srečko dobiček napravili.“ — „Tako?“ je rekla žena mirno. — „In sicer veliki dobiček“, pristavil je direktor počasi. — „Tako?“ je zopet rekla. — „Glavni dobiček na 200 tisoč goldinarjev!“ — „Tako?“ je rekla popolnoma mirno. — „Ja, gospa, ali živite v tako lepih razmerah, da Vas to naznanilo prav nič ne razburi?“ — „Pet nepreskrbljenih otrok imam“, je odgovorila. — „No torej! Zdi se morali vendar od veselja poskočiti!“ — „Saj se veselim“, je rekla, „a ljubi Bog naj stori, da bodejo moji otroci pridni ostali, čeprav bodo denar imeli!“

Bog in vino. Še nekaj nežnega iz Roseggerjevega lista! — „Na predpustni torek prišel je stari znanec k meni in je povedal pravljico o Bogu-očetu in svetemu Petru. Bog-oče se je nekega dne pritožil, da ljudje na zemlji, kadar imajo kislno vino, vedno kličejo: „O Bog, kako slabo je vino!“ Vedno vežejo božje ime s slabimi stvarmi, to pač mora Boga jeziti! „Tukaj pa bi že vedel nekaj svetovati“, odgovoril je Peter, „pusti, da bode enkrat prav dobro vino zrastle!“ „Prav imaš, Peter, to storim tudi“, rekel je Bog-oče. „Da bodejo ljudje vsaj imeli priložnost, izreči moje ime skupaj z dobro stvarjo.“ Potem je napustil Bog prav izborno vinsko leto priti. Petra pa je poslal na zemljo, češ da naj izve, kaj ljudje zdaj pravijo. Dolgo je Peter izostal in ko je končno nazaj prišel, bil je jako slabe volje. „No, Peter, kaj pravijo ljudje k novemu vinu?“ vprašal je Bog-oče. „Gospod“, odgovoril je Peter, „ti imaš srečo. Napravi kar hočeš, nikdar ti ne bodejo ljudje prave časti dali.“ „Kaj pa pravijo?“ „Ja“, povedal je Peter, „pijejo na vse pretege, cmokajo z jeziki in pravijo: „Vraga, kako dobro je vino!“

Od vojske.

Skutari in Albanien, das Ziel des montenegrinischen Vormarsches.

Naša slika kaže glavni cilj črnogorske vojske, turško mesto Skutari. Mesto leži okroglo 25 km od Jadranskega morja na južno-vzhodnem bregu istotako imenovanega jezera. Skutari je glavno mesto severne Albanije in ima 35.000 prebivalcev. Tu je tudi garnizija 24. turške divizije. Velika vojašnica je obdana z zidovi in jarkom in podobna trdnjavi. Mesto Skutari ima znane-

nito zgodovinsko preteklost. Najbolj je cvetelo za časa Stefana Dušana. Potem je prišlo v last Benetk in je ta takratna republika v Skutari zbirala orodje. Šele po desetletja trajajočih krvavih bojih dobili so l. 1479 Turki to mesto v svoje roke. Avstrija in V. v Skutari mnogo vpliva.

Iz Spodnje-Stajerskega.

Tri dni v kleti. Na štajersko-kranjski meji govajajo zdaj cele skupine tujih ljudi, ki so pri zgradbi dolenskih železnih uslužb. Zdaj postopajo na meji in fehtajo pri kmetih. Zda ter vino. Ako se jim nič ne da, pa so požigom ali kaj drugim. Pred kratkim je banda takih postopacev k vinski kleti poselstva Kralja v brežiški okolici. V kleti je bila posestnica, ki postopacem ni hotela dati. Ti lopovi so vsled tega posestnika v klet zaklenili in odšli. Klet leži v savi in nikdo ni slišal klicanje žene. Njen mož ni na nekem potovanju in je prišel šele tretji dan dom. Živina je tulila od lakote. Preden posestnik je končno svojo ženo v kleti pri nezvestno našel. Tri dni je morala neznana v mrzli kleti brez vsake hrane prebiti. Ti, da bodejo orožniki lopove dobili.

Pazite na deco! Iz Šoštanja se poroča, da je posestnica Marija Oblak na polje; svojega sedemletnega otroka je pustila samega v postelji. Ko je prišla domu, bil je otrok mrtev; zašel se je bil v blazinah, s katerimi je bil obdrt.

Uboj. V Modriču pri Konjicah je več fantov padlo posestnika Matijo Urlea. Suroveži so se rešili ubili. Orožniki zasledujejo zločinske taline.

Notenje vere. V farni cerkvi v sv. Florijanu pri Rogatcu je posestniški fant Janez Turk uradila med božjo službo nekega drugega glasno psoval in pretepel. Turka so sodni naznanili.

Pretep. V neki gostilni v Skomernu pri Konjicah so fantje Janez Ravnjak in brata ter Leopold Pacnik pijančevali. Naposled se stekli. Ravnjak je potegnil nož in je z njim Janeza Pacnika v desno roko sunil. Potem se bežal, a ranjenega brat je tekel z odprtim mečem za njim. Ravnjak pa je vzel poleno in Leopolda Pacnika na tla pobil, tako da so se mu možgane pretresle. To so „zabave“ naših talinov, odkar se jih „vzgojuje“ v klerikalnih društvih!

Požar. V Dvoru blizu Šmarja pri Jelšah požar je posestniku Mihi Drobne gospodarsko zaplodelo, v katerem je bilo tudi jako veliko krme in življenskih sredstev. Zgorelo je sedem kosov govede in 5 prašičov. Nesrečni posestnik ima za 10.000 K škode, zavarovan je le za 4000 K. Požar je nastal vsled neopredelnega ravnanja z lučjo.

Huda nesreča. Šele pred kratkim oženjeni posestnik Jožef Šegula iz Novevasi peljal se je na cesti proti Mariboru. Zaspal je in padel pod kolo, kjer je obvisel na nekem štriku. Konji so se naprej in so nesrečnega smrtnonevarno ranjenega naprej vlekli. Neki kmetje iz Hoč so se srečali in revežu na pomoč prišli. Težko da je Šegula okrevala.

Smrtna nesreča. Rudar Lovrenc Frajle v Zdobovljah je bil pijan. Vkljub temu je hotel k svoji ljubici dekli Albini Lavornik. Ta stanuje v podstrežju in zato je Frajle postavil lestvico. Ko je do okna prišel, pa je padel iz lestvice. Zločini si je hrbet in obležal mrtev.

Obešil se je v Mariboru zaradi neke neozdravljive bolezni 30 letni trgovski pomočnik Leopold Müller.

Ljubosumnost. Posestnik Martin Krejačič v Lakotah je jako ljubosumen na svojo ženo, posebno kadar je pijan. Zadnjič je hotel na ženo z revolverja streljati. Ženi se je posrečilo pobegniti. Krejačič pa se bode imel pred sodnijo zagovarjati.

Surova hčerka. V Seci pri Konjicah vrgla je Neža Črešna v prepiru lastni svoji materi ženo posodo na glavo; vrgla je tudi mater večkrat ob tla in jo ranila. Naznanili so jo sodniji.

V pijanosti utonil. Hlapec Miha Kolar v Raljih Braslovčah je v pijanosti pri mlinu vodo padel. Voda ga je odnesla 15 metrov daleč. Drugo jutro so ga našli mrtvega. Nesrečnež napoča vdovo in 2 neposkrbljena otroka.

Pretep. Pri neki veselici v Dobričenci pri Celju sta hlapec Rojko in vojak Mitrovac razpajala. Hotela sta siloma v gostilno udreti, iz tatarne so ju vun vrgli. Končno sta metala posode v krmo in sta enega gosta ranila.

V Slov. Bistrici se vrši prihodnji letni se-

jem dne 28. oktobra in se pričakuje ne samo to, da se bode mnogo živine prignalo, marveč tudi da bode prišlo izredno veliko kupcev zlasti iz Moravske in Češke.

Zaradi dekleta sta se pred cerkvijo v sv. Križu stela hlapec Janez Stiplovšek in Anton Gobec. Stiplovšek imel je v robcu težki kamen zavezan, s katerim je svojega nasprotnika večkrat po glavi udaril. Potem je še nož potegnil in sunil Gobcu v prsa ter ga smrtnonevarno ranil. Suroveža so zaprli.

V občini okolica Celje se je z glasovi slovenske večine sprejelo občinski proračun za leto 1913. Potrebščine občine znašajo 91.000 K, pokritje pa le okroglo 50.000 K. Da se primanjkljaj v znesku 41.000 K krije, dvigalo se bode 75% občinske doklade in 15% naklade na užitninske davke. Lepo gospodarstvo! Slovenski narodnjaki so pač lahko ponosni na svoje zmožnosti.

Nesreča. Pri podiranju drevja v Sernjakovem gozdu v Sv. Lenartu pri Gornem gradu padlo je drevo na delavca Franca Dolar. Ranilo je nesrečnega tako težko, da bržkone ne bode več okrevale.

Neverjetna surovost. Mesar Franc Pustek vrgel je fanta Ferdinanda Flis iz Ločiča pri Vranskem čez balkon podstrešne sobice na dvorišče, kjer je Flis z zlomljeno nogo obležal.

Ukradel je nekdo v Celju čevljarju Francu Sentočniku skoraj novo kolo v vrednosti 140 K.

Mrliča najdi so s Velicanih pri Ormožu. Mrtvi mož je neznan, od 40 do 50 let star z odsekanim srednjim prstom na levi roki. Občevanja je imel z mlino, kakor se iz nekaterih njegovih zapiskov razvdi. Obdukcija mrliča je dokazala, da je umrl na srčni kapi.

Zopet v spanju ubit. Posestnik Jožef Polanec iz Visoče pri Planini je spal v hlevu Adama Kinza v sv. Jurju j. ž. V spanju mu je nekdo 560 K denarja ukradel. Dolži se te tatvine nekega Valentina Guček iz Praprotna. — Pa še en tak slučaj moramo zabeležiti. Posestnik Jože Kranjc prodal je na sejmu v Teharjih svojega vola prav dobro. Iz veselja se je napil in v pijanosti blizo Škofje vasi na travniku zaspal. Ko se je zbudil, je opazil, da mu je nekdo denarnico s 400 K ukradel.

Ogenj. V Slovenskem Gradcu je pogorelo Kramerjevo gospodarsko poslopje. Domači gasilci in oni iz sv. Martina so celo noč delali, da so ogenj omejili. K sreči ni bilo vetra. Škode je za 8 do 10.000 kron. Baje je nekdo nalašč zažgal.

Slepar s posojili. V Mariboru so zaprli nekega Wrany, ki je z inzerati v raznih časnikih ljudem posojila obljuboval in jih potem za večje svote denarja osleparil.

Nepojasnen slučaj. V Tresternici so našli za vinsko prešo posestnika Franca nadomestnega rezervista Ferdinanda Timmer z glavo v gnojnici mrtvega ležati. Preiskava bode dognala, ali se je tukaj zgodil zločin ali pa nesreča.

Smrtni strel. 8 letni posestnikov sin Jožef Omulec v Oblakah je pasil živino. Neki okroglo 14 letni fant ga je pri temu z revolverjem obstrelil. Kroglja je šla dečku v glavo. Prepeljali so ga takoj v ptujsko bolnišnico, kjer je revček par dni pozneje umrl. Ker ni imel deček z revolverjevim strelcem nobene prepira, se je dotičnik bržkone z nabasanim revolverjem igral ter je v neprevidnosti nesrečnega dečka ustrelil.

Tečaj za živinorejce se vrši na deželni sadjarski in vinogradniški šoli v Mariboru od 18. do 23. novembra 1912. Dobijo se tudi podpore za udeležbo. Tečaj ima namen, da teoretično in praktično udeležence podučiti gledé krmljenja, postrežbe in reje govede. Poduk se vrši v nemškem jeziku. Vse nadaljnje pogoje je razvideti iz inzerata v današnji številki našega lista.

Izginil je, kakor se nam iz sv. Lovrenca v slov. gor. poroča, viničarski sin Johan Duh. Deček menda ni imel veselja šolo obiskovati. Star je 12 let, slaboten, ima dolgi obraz, rujave lase in nima seboj nobenih dokumentov. Kdor kaj ve, naj to nam ali orožnikom sporoči.

Iz Koroškega.

Mlad tatinski parček. Komaj 16 letna Marija Gappl bila je pri svoji teti, posestnici Jožefi Legat v sv. Ulriku pri Beljaku uslužbena.

Pričela je tudi takoj ljubavno razmerje s 17 letnim hlapcem Luka Kronik. Ker stariši te mlečozobe ljubezni niso trpeli, sklenil je čedni parček pobegniti. Marija Gappl ukradla je svoji teti hranilno knjižico za 4000 K. Dvignila je iz šparkase 3000 K in je pregovorila ljubčka, da se z njo v Ameriko odpelje. Kupila sta si nove obleke in se odpeljala čez München v Hamburg, tam pa v parniku proti Ameriki. Medtem je teta opazila tatvino in napravila naznanilo. Čedni parček se v Filadelfiji ni smel iskrčiti, temveč se je moral lepo nazaj v Hamburg peljati. Tam so policaji parček sprejeli in v spremstvu sta napravila zaljubljenca pot k deželni sodniji v Celovec. Denarja nista imela prav nič več.

Zaprli so v Celovcu hlapca Tomaža Schweiger; dolžijo ga, da je svojega bivšega gospodarja posestnika Schaller v bližini Paterniona napadel in smrtnonevarno ranil. Tudi ima Schweiger baje neki vlom na vesti.

Medeni tatovi. Posestniku Polzu v Gaisbergu pri Unterdranburgu bilo je ukradeno iz čebelnika za 60 K medu. Baje sta to dva fanta storila, ki sta med deloma snedla, deloma pa naprej prodala.

Pijanega obkradel. V Etterndorfu prenočil je hudo pijani posestnik Vinko Maier v hlevu nekega trgovca. To priliko je porabil hlapec Jožef Pervonik in je posestniku iz žepa 190 K ukradel. Pa so ga hitro dobili in sodniji izročili.

Obešil se je pri Oberdranburgu dunajski časninar Joh. Raschka iz obupa.

Pokvarjeni deček. Na kolodvoru v Celovcu so aretirali gimnazijskega učenca Jožefa Skala iz Prage, ki je od doma po izvršitvi tatvin pobegnil, da si „svet ogleda“. Smrkolin imel je tudi oestro nabasani revolver pri sebi.

Težka nesreča. Pri Maria-Wörthu je pri delu padel delavec Joh. Verhounig velik kos lesa na glavo. Smrtnonevarno ranjenega so odpeljali v bolnišnico.

Pregnani vlomilci. Posestnik Daumnig v Untergoriachu šel je zadnjič ponoči domu. Pri neki samotni hiši je opazil dva moža, ki sta ravno vrata vlomila. Daumnig je imel revolver in je zavpil nad vlomilcema. Tatova sta nanj ustrelila. A tudi Daumnig je ustrelil, nakar sta tatova zbežala.

Utonila je v Friesachu občinska ubožica Ema Grabnegger. Bila je žganjepitju udana.

Obešil se je v Maltatalu delavec Matija Šerlink iz Saifnitza iz naznanjenih vzrokov.

Oče in sin ponesrečila. Delavca Schwarzenbacher, oče in sin, sta pri delu v Radlgraben oba naenkrat ponesrečila. Zlomila sta si oba dva noge.

Tatvine. V Beljaku je učenec čevljarja Einöder svojemu gospodarju denarja za skupno 100 K ukradel. Baje je izvršil tatvine skupno z nekim pomočnikom. — Tesarju Salzmann v Wolfsbergu ukradel je nekdo, ko je spal, 200 K denarja, srbno uro in niklasto verižico.

Slepar. Iz St. Paula se poroča, da so zaprli nekega agenta Ulrika Willmann, ki je ničvredne ure kot zlate prodajal in tako ljudi sleparil. Izvršil je tudi razne druge goljufije.

Nesrečni otrok. Iz St. Vida se poroča, da je padel 2½ letni sinček deklet Lassnig iz prvega nadstropja skozi okno na cesto. Smrtnonevarno ranjenega otroka so odpeljali v bolnišnico.

Zastrupila se je že dalje časa brezposelna 24 letna Marija Schrötter v Celovcu. Odpeljali so težko bolano v bolnišnico.

Pretep. Zaradi neke stave sta se v Celovcu skregala kučijaž Šabic in neki vojak. Zadnji je končno potegnil nož in je Šabica težko ranil.

Dezertirala sta infanterist Viktor Mizelli in dragonec Miha Edlinger. Obadva sta preje tudi tatvine izvršila.

Tajnostna najdba. Na grobu pred kratkim pokopanega vojaškega zdravnika dr. Müller v Celovcu najdi so 7 mesečni človeški plod. Kako je tja prišel, se ne ve.

Zaprli se šele pred kratkim iz ječe izpuščenega Jakoba Stocker, ki je v Pastrici pri Grebinju zopet vlomil in 100 K denarja ter več obleke ukradel. Tega vloga so dolžili najprve nekega Niederlechner, katerega nedolžnost pa se je izkazala.

Automobil povozil je v Celovcu gospo Wainich in je nesrečnica težko ranjena.

Pazite na deco! V Celovcu prišel je 9 letni Alfons Karabelli do steklenice z lugovo esenco. Otrok je iz steklenice pil in si pridobil težke notranje rane.

Zapri so v Beljaku barantača z jesihom Antona Tuder, ki je izvršil baje razne sleparije.

Uboj. V St. Mareinu pri Wolfsbergu sta se Avgust Kollmann in Ernst Tafernerje. Kollmann je potegnil nož in je Tafernerja z njim v srce sunil, tako da je bil ta takoj mrtev. Ubijalca so orožniki sodnji oddali.

Rop. Na poti med vasmii Krenn in Töffner je bila Antonija Teurman od dveh fantov napadena. Oropala sta ji 13 K denarja in verižico za uro.

Politični napad.

Bivši amerikanski predsednik in zopetni kandidat za predsedništvo Roosevelt je bil v mestu Milwaukee od nekega socialista obstreljen. Napadalec je socialist John

Theodore Roosevelt.

Schrank, katerega bi ljudje kmalu ubili. Roosevelt ni bil težko, a ne smrtonosno ranjen. Vključ težki svoji rani imel je ednurni govor; potem žele se je pustil od zdravnikov preiskati.

Carina.*)

(Nadaljevanje.)

Razločujemo razne vrste carine, in sicer: avtonomno (autonomer Zoll) in pogodbeno carino (Vertrags- oder Konvenzionalzoll). Avtonomno carino po svoji volji upelje, zviša, zniža ali opusti vsaka država za se. Pogodbena ali konvencionalna carina pa se upelje le na podlagi sklenjenih pogodb med različnimi državami. Jedna država se zaveže za pogodbeno dobo pod vogojem, ako mu dovoli druga ravnost, da ne bo zvišala carinskih nastavkov, ali pa da za gotove predmete sploh ne bo pobirala carine. S konvencionalno carino se toraj omejuje avtonomija države glede pobiranja carine v svoji lastni državi. Slednje vrste carina se upelje potom takozvanih carinskih in trgovinskih pogodb. K taki omejitvi sili državo potreba, zagotoviti in povpešiti svoj trgovinski promet s tujimi državami potom pogodbe, in sicer glede visokosti carinskih in drugih bremen v tuji državi in potom dogovorov glede omejitve ali opustitve izvoznih ugodnosti, ktere dovoli tuja država svojemu izvozu, ki pa bi morda potem otežkočili tekmo domače trgovine in bi silile domačo državo, da dovoli izvozu domačih izdelkov in pridelkov jednake ugodnosti.

Najvažnejša točka v carinski pogodbi je po današnjem razvoju carinstva v kulturnih državah določba o uvozni carini. Najdemo

*) Glej članek pod tem naslovom v 40 številki našega lista.

pa v taki pogodbi tudi določila glede prehodne carine, potem izvozne carine, nadalje odstavke o carine prostih predmetih tržnega prometa i. t. d. Te slednje navedeni predmeti se imenujejo retur-blago (Retourware).

Carinski nastavek (Zollsatz) je oddajni znesek, ki se naklada na davčno enoto. Seznam vse carine kakšne države ali vseh carin, ki jih je treba odrajtati v kakšnem carinskem ozemlju, navedenih z davčnimi enotami in carinskimi nastavki, imenujemo carinsko tarifo (Zolltarif).

V kolikor zadevajo carinske pogodbe visokost breme, obstojijo deloma v tem, da se zniža do gotove meje pri natanko določenih predmetih avtonomna tarifa (Ermäßigungen), deloma pa obstojijo v obveznostih (Bindungen), to je, država se zaveže, da v pogodbeni dobi ne bo zvišala dotičnih nastavkov avtonomne tarife, oziroma ne bo opustila carine prostega uvoza gotovih predmetov. Vse točke dogovora glede tarife se navadno sestavijo v takozvani pogodbeni tarifi (Vertragstarif).

Po kraju, kjer se zahteva plačilo carine, razločujemo med zerno (Binnen Zoll) in obmejno carino (Grenz Zoll). Medzerna carina se odrajta na pripravnih krajih sred kakega gospodarskega ozemlja, n. pr. ob cestah, mostih, brodih i. t. d., ne da bi ti kraji tvorili mejo dotične dežele. Obmejna carina pa je ona, ki se plačuje na meji dotičnega teritorija; imenuje se toraj tudi vnjanja carina (Außen Zoll). Popolnoma pa je vseeno, ali so meje bodisi v resnici meja le dotične države, bodisi meja večih držav, ki so se zvezale v carinsko enoto (Vereinszölle).

Obmejno carino, ki se pobira na meji, delimo v uvozno, izvozno ali pa prehodno carino (Einfuhr-, Ausfuhr-, Durchfuhr Zoll). Pri naših današnjih prometnih razmerah je uvozna ali importna carina (Einfuhr Zoll) najvažnejša. Plačuje se (svoj čas so jo nazivali tudi konzumno carino) na meji ozemlja, ko se pripelje blago, ki ni carine prosto, od zunaj čez mejo. Če se govori v današnjih dneh o carini sploh, misli se navadno le na uvozno carino, kajti ona je — kakor sem ravnokar rekel — najvažnejša v carinstvu. Izvozno carino (Ausgangs-, Esito-Zoll) je treba odrajtati, če se izvozijo pridelki in izdelki iz domačega ozemlja v tujino ali takozvano carinsko tujino (Zollausland). Tuja država pa še nikakor ni carinska tujina. Omenil sem namreč že poprej, da lahko tvori več držav carinsko enoto ali društvo (Zolleinheit, Zollverein), v katerem slučaju imenujemo tako carino društveno carino (Vereins Zoll). Izvozna carina se je nakladala svoječasno pogostoma in je dovela do varstvenega sistema, o katerem še hočem pozneje kratko govoriti. Dostikrat so jo razne države za gotove predmete tako zvišale, da se sploh niso mogli izvažati. Namen tega početja je bil, da je država hotela te pridelke in izdelke zadržati doma, ker jih je domače ljudstvo silno potrebovalo. Ako se kaže n. pr. slaba letina, ako obstoji nevarnost, da izbruhne vojska, prepove država izvoz raznega zrnja, krme, slame i. t. d., kar je umljivo. Prehodna carina (Durchfuhr Zoll) se nazivlje ona carina, ktera se naklada pri prevozu blaga skozi carinsko ozemlje. V novodobnih državah se ne plačuje več.

Carina se bodisi pobira po vrednosti blaga (Wert Zoll), bodisi po meri in teži ali ceno blaga, ki ni carini prosto. Zgodovinski je ta carina najstarejša in se je tako že pobirala v starem in srednjem veku. Ker se ravna po vrednosti ali ceni blaga, ima to prednost, da

obremeni posamezno blago različno, da se ločuje kakovost blaga ter se ozira na naraščanje in padanje cen blaga.

Carina po meri in teži se pobira po jednotah (od 100 kil, 1 hektolitru) ali pa od komadov. Medtem ko je določitev carine po vrednosti zaradi marsikaterih nedostatkov težavna — n. pr. odpošiljatelj naznači vrednost blaga zelo nizko, in pri nebroju došlih produktov ni mogoče nadzorovati natanko vsake posamezne pošiljatve — je določitev carine po meri in teži lahka, priprosta in pa po ceni; ne ovira nameta, ker je blago stehitano, zmerjeno ali tehtano, ni ga toraj še treba ceniti, kar bi pri ogromnem prometu delalo neznesno sitnost, ali dela sitnosti pošiljalca, ne povzroča prepiru med državo in sprejemnikom blaga ter se lahko tudi na mnogih krajih pobira. Carina se pobira od kosmate ali bruto teže (toraj z zavojem me pri takem blagu, kjer to tarifa predpisuje, druga pa odločuje čista teža. Sicer pa se dostikrat dovoli sprejemniku blaga, da se sme blago stehitati brez zavoja; to lahko zahteva tudi carinska oblast, ako se ji zdi zavoj nenavaden. Pri tekočinah, n. pr. vinu, se sodi, stekleno i. t. d. ne smejo odračunati od teže.

Od nekaterih predmetov se plačuje carina po komadih (ur. klobukov), zlasti pa živina. Specifična carina (ali carina po meri in teži) ima skoro isti učinek kakor carina pod vrednostjo, če razvršča carinska tarifa posamezne predmete po kakovosti v več vrst (Gradations—Staffel Zoll). O našega izvoza glave goveda v Nemčijo se n. pr. ne plača zmiraj jednaki znesek, ampak carinska tarifa razločuje: vole, mlade vole, krave, telce i. t. d. in se od njih plačuje carina različne visokosti.

Drawbacks (nemško Rückzölle) so povračila carine pri izvozu blaga, za ktero se je plačala carina ali druga davščina že pri uvozu v carinsko ozemlje.

Diferencijalna carina (Unterschiedungs- oder Differenzial Zoll) je ona, ki naklada blago jedne in iste kakovosti z različno visokimi carinskimi nastavki.

Znak razlike je bodisi način uvoza — ali se blago upelje po vodi ali na kopno — bodisi pa se nanaša to znamenje na izvir blaga, iz ktere tuje države pride; nadalje na posredni ali neposredni uvoz, jeli pride blago posredno iz tuje vnašo ali ne — na trgovinske pogodbe s tujimi državami i. t. d.

Diferencijalna carina je lahko

- a) nižja kakor pa normalna carina (Zollabschlüge, détaxes);
- b) višja kakor je normalna carina (Zuschlagszölle, surtaxes). Razven splošnih razmer za upeljanje visoke diferencijalne carine da povod za njo navadno ta ali ona tuja država.

Ako n. pr. nalaga država A na uvoz pridelkov iz kake gotove države B nevarno visoko carino, ki pa je sicer od produktov drugih sosednih držav C, D ne pobira, odgovori ji na pritožbo producentov vlada B z rekom: „zob na zob“ ter tudi zahteva neprimerno visoko carino za uvoz pridelkov in izdelkov iz države A (Retorsions- oder Kampf Zoll). Ako zavlada tako razmerje med dvema državama, imenujemo ga carinsko vojno (Zollkrieg).

Manjša nego normalna carina se navadno pobira le pri uvozu pridelkov iz kolonij v evropsko državo. Tako n. pr. nalaga Francija približno za polovico manjšo carino na sladkor i. t. d., ki se pripelje iz njenih indijskih kolonij.

Da pa ne pride med dvema državama do

Delati in ne obupati

je najboljšo sredstvo proti nesreči, bedi in otožnosti. Delati pa zamore človeka le, ako je zdrav. Kdor ima bolečine, n. pr. revmatske, gihtične, glavobol, zobobol, kdor si je vsled prepiha ali prehlajenja kaj pridobil, mnogokrat ne more na svoje delo iti. Za take med našimi čitatelji naj bi bilo mgljavo sledeče pismo, ki ga je pisal Njegova Presvitlenost Jožef Princ Rohan v Schottwien: „Presenetljivi vpliv Elsafluid prekosi res vsa pri-

čakovanja in zamorete objaviti, da so meni in mojim znancem Fellerjev Elsafluid in Elsa-pilule pri največjih boleznih, kakor glavo-in zobobolu, bodanju, trganju, bolečinah v križu, nahu, bolečinah v želodcu, slabosti itd. izbornu služili; zlasti pri oslabiljenem vidu okrepča Elsafluid oči, vsled tega ga kot v domačiji neobhodno potrebno zdravilno sredstvo najbolje priporočam.“

Zato naj bi imeli tudi naši čitatelji vedno Fellerjev bolečine odpravljajoči, zdravilni, okrepčalni fluid z zn. „Elsafluid“ v hiši, da odpravijo

bolečine, okrepčajo muskeljne, živce, osvežijo in oživijo truplo, kajti ta je res dober in to, kar tukaj pišemo, ni samo reklama.

Tako bodete tudi Vi proti marsikateri bolezni varjeni in zamorete vedno sveži in krepki na delo iti. Naši čitatelji, ki hočejo ta preprakt poskusiti, dobijo Fellerjev fluid z zn. „Elsa-fluid“ za 5 kron franko, ako naravnost na dvornega lekararja E. V. Feller v Stubici, Elsaplatz 8. 241 (Hrvatsko) pišejo.